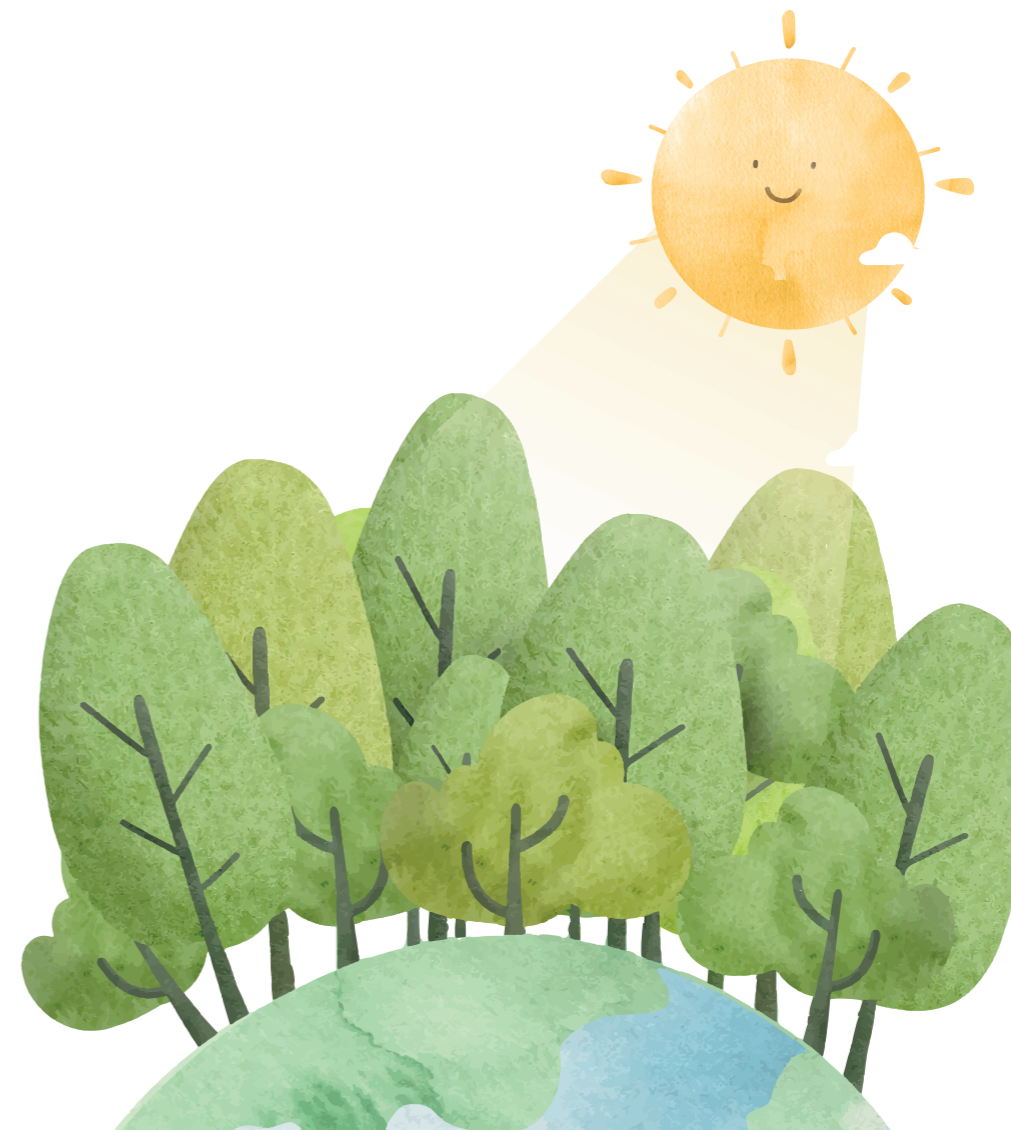





BÆREDYGTIGHEDS- SPØRGSMÅL TIL GRUNDSKOLEN



Hvor bæredygtig er din undervisning egentlig?

Prøv at stil følgende spørgsmål til dig selv, dit team, ledelsen og eleverne for at afklare, hvor I står. Der er spørgsmål til de sociale og økonomiske dimensioner, og miljø og klima. De

hjælper jer med at få øje på gamle vaner og blinde vinkler, så I kan justere fag og aktiviteter i en mere bæredygtig retning og understøtte FN's 17 verdensmål. •









ØKONOMISK BÆREDYGTIGHED		
SPØRGSMÅL	UDDYBNING/EKSEMPLER	VERDENSMÅLS DELMÅL
Kan vi planlægge aktiviteter og undervisning med et cirkulært økonomisk mindset?	Kan vi for eksempel skabe en lokal forsyningskæde på skolen, hvor vi udelukkende laver julepynt af genbrugsmaterialer eller bruger de gamle ribber, som hegn om skolehaven? Kan vi involvere kollegaer og andre aktører i arbejdet?	17.17. 
Stiller vi krav til vores elever om brug af resurser og økonomi i projekter og innovationsforløb?	Giver vi dem cases og opgaver, der fordrer at de tager stilling til forbrug, data og dilemmaer, så de kan prøve kræfter med grønne løsninger og iværksætterier?	12.6. 
Introducerer vi alternative økonomiformer, som eksempelvis deleøkonomi, genanvendelse, genbrug eller den grønne bundlinje?	Introducerer vi dem for nye måder at tænke forbrug på, for nye typer butikker og services, hvor man som forbruger ikke køber nyt og ikke ejer noget, men bruger det en tid, eller deles om det, for eksempel transport, varer eller services. Kan vi gøre det samme på skolen?	8.4 

Lader vi vores elever selv opleve nye måder at tænke økonomi på?	Tilbyder vi for eksempel byttedage eller reparationscafeer?	12.5 12.8  
Er vi opmærksomme på, at aktiviteter i skolen bliver til gavn for lokalområdet?	Inviterer vi bedsteforældre til at lære os at reparere ting og tøj? Forærer vi indholdet fra den buggende glemmekasse til Røde Kors? Rydder vi op lokalt? Inviterer vi på middag i madkundskab?	12.8 11.3  
Overvejer vi, hvordan vi bedst bruger de ressourcer, der er til stede allerede?	Har vi undersøgt, om vores elever og deres forældre kan bidrage med noget, som kan være til gavn for undervisningen og os andre? Er der nogen som har noget viden, de vil dele med klassen?	12.8 
Bidraget vores undervisning eller skolekultur til, at eleverne kan se og opleve, hvordan de selv kan bidrage til skolens økonomi?	Når de passer på materialerne og de fysiske rammer, slukker lyset, forbruger mindre vand, hjælper rengøringen - hvad sparer skolen så, hvad udløser det for eleverne og hvordan er det synligt for alle?	4.4 12.8  

SOCIAL BÆREDYGTIGHED		
SPØRGSMÅL	UDDYBNING/EKSEMPLER	VERDENSMÅLS DELMÅL
Er vores eget sprogbrug inkluderende?	Forstærker vores sprogbrug stereotyper om køn, etnicitet og seksuel orientering? Bruger vi for eksempel vendinger der forstærker kønsstereotyper, såsom "pigefnidder", "rigtige drenge", "tøsedrenge", "pigefornærmet", "de stille piger", "12-talspiger", "jeg skal lige bruge nogen stærke drenge", "mandeinfuenza"? Giver sproget udfoldelsesrum til at udtrykke sig på forskellige måder og er der måske brug for at forny sproget og introducere ukønnede ord og pronomener.	4.5. 
Bruger vi sprog der fremmedgør minoriteter, kulturer eller seksualiteter?	Hvordan bruger vi jokes og 'frisprog' på vores skole? Bruger vi (også internt i personalegruppen) ekskluderende ord, vendinger og beskrivelser? Taler vi om de normer, der eksisterer og drøfter dem med vores elever? Anerkender vi, at forskellige privilegier findes, og at langt de fleste af os har både bevidste og ubevidste fordomme vi kan se på og undersøge nærmere?	4.5. 5.1.  
Sørger vi for bred repræsentation i vores billedmaterialer?	Bruger vi billeder, der repræsenterer diversitet? Er der for eksempel kun slanke, hvide mennesker i vores slides og præsentationer eller er der også minoritetsgrupper i kendte hverdagsbilleder? Repræsenterer vores billedmateriale et åbent syn på køn, farve, familieformer og kropstyper?	10.4. 
Forærer vi eleverne brede, interessebaserede identitetsmuligheder?	I stedet for pige grupper og drenge grupper kan der så etableres grupper på tværs for os der kan lide at tegne, løbe, spille musik, være vilde eller stille, fordybe sig, elsker kunst, har grønne hænder, er vilde med naturen eller noget helt sytten-de, der giver dannelses- og fællesskabsmuligheder udover dem, der førhen har baseret sig på køn.	4.7 4.5  
Sørger vi for bred repræsentation i de mennesker eleverne møder udenfor klasserummet?	Er der diversitet i de mennesker, vi lader eleverne møde udenfor skolen? Møder vi et menneske i kørestol eller fagfolk med andre kulturelle kendetegn end os selv?	4.4 5.c  

Er vores fysiske klasserum tilgængeligt?	Er vores undervisningslokaler tilgængelige for mennesker med funktionsnedlættelser såsom nedsat syn, nedsat hørelse eller kørestol? Kan alle finde rundt og bruge materialer og skolens resurser?	4.3 4.5 
Tager vi aktivt stilling til, hvordan læringsrummet påvirker alle vores elever?	Føler vores elever sig inviteret ind i klassen? Er der nedsættende og/ eller seksualiserende billeder, graffiti, tegninger i klasseværelset eller på elevtoiletternes inderdøre?	8.8 8.6 
Arbejder vi aktivt med sundhed og trivsel i vores undervisning?	Sørger vi for fysiske aktiviteter, og en fysisk og aktiv didaktik? Hjælper vi vores elever til samarbejde og gruppedannelse? Er der plads til at finde ro i pauser og undervisningen.	3.4 16.7 
Husker vi det globale udsyn?	Bruger vi eksempler fra Sverige, Tanzania eller andre steder i undervisningen? Hvordan er skoler i andre lande? Hvad lærer de der? Forbereder vi vores elever på, at normer og kulturer kan være forskellige på skoler, institutioner og arbejdspladser i Danmark og i andre lande og internationale miljøer? Hvordan styrkes elever og læreres interkulturelle kompetencer?	4.7 
Bidrager vi til at aktivere det aktive medborgerskab hos vores elever?	Hvor tit husker vi egentlig at koble vores undervisning på noget, der foregår lokalt? Når vi laver smuk kunst og musik, udstiller vi det på det lokale bibliotek? Når vi lærer om aktiviteter og sport, kan vi så lære det videre til 0.klasserne? Når vi træner i højtlesning eller i at holde oplæg, kan vi så gøre vi det på det lokale plejehjem?	12.8 
Bidrager vi til at træne den demokratiske muskel hos vores elever?	Giver vi mulighed for elevinvolvering i vores undervisning? Har nogle af vores elever en stor viden eller særlige færdigheder på et område, og har vi overvejet, hvordan det kan sættes i spil i vores tilrettelæggelse af undervisningen? Hjælper vi vores elever til at finde de rette kanaler, hvis de har forslag til ændringer på skolen eller i lokalmiljøet?	16.7 4.7  
Er vi opmærksomme på at fremme trivsel og selvbestemmelse i forhold til hjemmearbejde og projekter?	Husker vi for eksempel at tage højde for, at nogle elever har store familier på lidt plads, eller ikke adgang til deres egen computer eller telefon? Er vi opmærksomme på, at nogle elever kan få mere hjælp end andre derhjemme? Husker vi, at der er stor forskel på det tidsforbrug elever har til en given lektie?	10.3 
Bidrager vi til, at mange typer elever bliver givet deltagelsesmuligheder?	Er vi eksempelvis opmærksomme på, at vores elever lærer gennem mange sanser? Overvejer vi, hvordan vi differentierer i sværhedsgrader, men også i opgavetyper?	10.2 
Fejrer vi flere slags højtider i skolen end de kulturelt traditionelle?	Markerer vi for eksempel Eid, Hanukka eller kinesisk nytår?	10.3 

KLIMA/MILJØMÆSSIG BÆREDYGTIGHED		
SPØRGSMÅL	UDDYBNING/EKSEMPEL	VERDENSMÅLS DELMÅL
Tager vi løbende og tilbagevendende stilling til mulighederne i grøn omstilling i undervisningen og skolens drift?	Kan vi mindske vores forbrug af materialer og udnytte dem bedre i det daglige? Er der et kontinuerligt samarbejde mellem ledelse, elever og medarbejdere om en grønnere drift i et tværgående verdensmålsråd, grønt udvalg eller lignende?	13.3. 
Bruger vi skolens udearealer på en måde, hvor klima- og miljøhensyn bliver synlige for elever og forældre?	Kan vi for eksempel finde inspiration hos Vild med vilje, biboer, skolehaver, insekthoteller, vandopsamling og smarte affaldsspande eller finde på gode ideer til et retursystem på skolen, hvor de små elever måske kan tjene pant på de store elevers dåser og flasker?	12.8 11.7 
Bruger vi vores oplagte muligheder for bæredygtighed i undervisningen i eksisterende fag på alle klassetrin?	Har vi det bæredygtige perspektiv med, når vi arbejder med temaer om vand, dyr, landbrug, energi og fødevarer eller tager på tur og lejrskoler.	12.8 4.7 
Har vi taget stilling til materialevalg og forbrug i undervisningen?	Har vi taget stilling til materialeforbrug i Håndværk og design, Billedkunst og Madkundskab og synliggjort det for eleverne?	12.7 11.6 
Lærer vi eleverne om de forskellige former for genanvendelse af materialer, og præsenterer vi dem for forskellen mellem genanvendelse og genbrug?	Opstiller vi reduktionsmål og andre kriterier undervejs i undervisningen og bliver vores elever bedømt på det?	12.5 
Giver vi mulighed for, at eleverne kan genbruge og/eller upcycle de materialer, de anvender i undervisningen	Skal eleverne genbruge materialer, og kan vi skabe forløb, hvor eleverne kun må bruge genbrugs-materialer eller upcycle? Lærer eleverne også om downcycling, når vi lærer dem om at upcycle?	12.5 12.2 

Hvor er der muligheder for affaldssortering (ressourcesortering) i læringsrummet?	Har vi gode strukturer i klassen og har vi eksempelvis klimadukse, der sørger for at mindske forbruget af el, papir og affald?	12.5 
Slukker vi lys, elektronik og varme, når vi forlader lokalet?	Har vi standarder for, hvor meget varme vi bruger eller hvornår elektronikken skal være slukket? Har vi systematiseret opgaverne med en energipatrolje eller et klimaråd, der udarbejder standarder for hele skolen, involverer eleverne og "nudger" os alle?	12.2. 
Hvor meget papir bruger vi egentlig i undervisningen?	Bruger vi genbrugspapir og skal vi have en grænse for, hvor meget vi kan printe og bruge? Kan vi bruge andre værktøjer, som kan udføre samme funktion? Skal vi have mulighed for at måle, hvor meget papir vi forbruger mindre i undervisningen?	12.2 
Kan vi lave aftale med lokale leverandører om materialer?	På hvilke områder vil det være brugbart at lave aftaler med lokale leverandører? Har vi eksempelvis en aftale med den lokale maler eller forældre om rester til håndværk og design.	17.17 
Når vi møder udfordringer med materialer, herunder opbevaring, forbrug og bortskaffelse, udfordrer vi så de strukturelle foranstaltninger, der gør det svært?	Har vi selv ideer til, hvordan vi kan forbedre vores drift, og har vi en dialog med driftspersonalet? Taler vi med ledelsen, når vi opdager strukturelle barrierer såsom utilstrækkelig og ukorrekt sortering af affald/ressourcer, eller hvis vores systemer ikke lever op til ambitioner om en grøn dagsorden?	12.7 16.6 
Hjælper vi vores elever til at adressere barrierer?	Er vi åbne for elevernes forslag, og husker vi at spørge dem? Giver vi dem mulighed for at undersøge alternative løsninger i undervisningen?	16.7 
Inddrager vi vores elever i valget af emner og materialer? Måske ved de noget, som vi ikke selv ved?	Er vi åbne for elevernes forslag, og husker vi at spørge dem? Giver vi os tid til at give os selv og eleverne mulighed for at undersøge alternativer til eksisterende materialer i undervisningen?	4.7 
Hvordan arbejder vi med dataforbrug?	Har vi fået hjælp og har vi undersøgt, hvilken påvirkning dataforbrug har på skolens CO2-aftryk? Brug eksempelvis klimaklogt.dk/guides/dataforbrug/ eller Den Store Klimadatabase i madkundskab og matematik.	16.10 